

รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี*
MODEL FOR PROMOTING HAPPY LEARNING ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF
MAGGA FOREGOING SIGNS OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER OFFICE OF
PATHUM THANI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA AUSAL

¹พระมหาชาวลิต โฆสขโว (โกศวรรการ) PhramahaChaowalit Kosachawo (Pokawarakorn)

²อินธา ศิริวรรณ Intha Siriwan ³ทองดี ศรีตระการ Thongdee Sritragarn

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: phra.chaowalit2530@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี 2) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี 3) เพื่อประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ใช้วิธีวิจัยผสมวิธีแบบพหุระยะ แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิทางศึกษา ได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความตรงของรูปแบบ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 265 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติแบบบรรยาย สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน วิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมด้วยโปรแกรม LISREL และระยะที่ 3 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และประเมินรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ด้วยการใช้แบบประเมินเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อเรื่อง จำนวน 5 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า องค์ประกอบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) คุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้เรียน (2) ความพร้อมการจัดการสอนของครูผู้สอน (3) สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้ (4) บุพนิมิตแห่งมรรค (5) การเรียนรู้อย่างมีความสุข 2) การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสำคัญและมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ และผลที่จะนำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีความสุขนั้น มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) คุณลักษณะและ

คุณสมบัติของผู้เรียน (2) ความพร้อมการจัดการสอนของครูผู้สอน (3) สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้ (4) บุพนิมิตแห่งมรรค และ (5) การเรียนรู้อย่างมีความสุข และผลการตรวจสอบรูปแบบฯ ได้นำองค์ประกอบที่สำคัญต่างๆ มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยนำเสนอเป็นโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 179.37, df = 128, p = 0.0518, GFI = 0.952, AGFI = 0.945, RMR = 0.191) มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ (R-SQUARE) ของสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝงของการเรียนรู้อย่างมีความสุข (LH) เท่ากับ 0.776 อธิบายความแปรปรวนของการเรียนรู้อย่างมีความสุขได้ 77.60 และยังพบว่า ตัวแปรบุพนิมิตแห่งมรรคเป็นตัวแปรส่งผ่านจากตัวแปรแฝงภายนอกไปสู่ตัวแปรการเรียนรู้อย่างมีความสุข และ 3) การประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผลการตรวจสอบพบว่า มีความเหมาะสม มีความถูกต้อง มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ และสรุปองค์ความรู้จากการวิจัย คือ POSSIBLE Model

คำสำคัญ: รูปแบบ, การส่งเสริมการเรียนรู้, การเรียนรู้อย่างมีความสุข, บุพนิมิตแห่งมรรค

Abstract

The objective of this research article were 1) to study components of promoting happy learning according to the principles of Magga Foregoing Signs of school administrators under office of Pathum Thani secondary educational service area, 2) to develop and examine the validity a model for promoting happy learning according to the principles of Magga Foregoing Signs of school administrators under office of Pathum Thani secondary educational service area, and 3) to evaluate the model for promoting happy learning according to the principles of Magga Foregoing Signs of school administrators under office of Pathum Thani secondary educational service area. Multiphase mixed methods research was designed and was divided into 3 steps. Step 1 was qualitative research using In-depth interviews with 12 administrators qualified individuals selected through purposive sampling. Step 2 was quantitative research using questionnaires to examine the validity of model by data collecting from 265 samples analyzed by descriptive statistics, Pearson's Correlation Coefficient and analyzed to validate the model with the empirical data. Step 3 was qualitative research using focus group discussion with 9 experts of qualified school administration analyzing data through content analysis, and content validity index was designed by assessing from 5 school administrators and data was analyzed value of content validity index. Results were shown as follows: 1) The components of promoting happy learning according to the principles of Magga Foregoing Signs of school administrators under office of Pathum Thani secondary educational service area consisted of five main components which were (1) learner characteristics and attributes, (2) teacher preparedness of teaching, (3) learning environment and atmosphere, (4) the principles of Magga Foregoing Sign components, (5) happy learning. 2) A model for promoting happy learning according to

the principles of Magga Foregoing Signs of school administrators under office of Pathum Thani secondary educational service area was developed, it had important factors and was a causal relationship model that effected to happy learning. The model consisted of 5 factors which were (1) learner characteristics and attributes, (2) teacher preparedness of teaching , (3) learning environment and atmosphere, (4) the principles of Magga Foregoing Sign components, and (5) happy learning, and fit with empirical data (Chi-square = 179.37, df = 128, p = .0518, GFI = 0.952, AGFI = 0.945, RMR = 0.191). The values of R-SQUARE of happy learning (LH) was 0.776, it indicated that the model variables in learner characteristics and attributes (SA), teacher preparedness of teaching (TR), learning environment and atmosphere (EV) and the principles of Magga Foregoing sign components (DH) could explain the variant of happy learning (LH) at 77.6% . In addition, the principles of Magga Foregoing sign components was a mediator of the developed model. 3) The model for promoting happy learning according to the principles of Magga Foregoing Signs of school administrators under office of Pathum Thani secondary educational service area was evaluated by focus group discussion found that all factors were appropriate. Results of content validity index showed that the developed model was appropriate, accurate, possible to practice, and could be used for utilization. Therefore, knowledge of this research could be summarized to be "POSSIBLE Model".

Keywords: Model, Promoting of Learning, Happy Learning, The Principles of Magga Foregoing Sign Components

บทนำ

การศึกษาเรียนรู้มีความสำคัญที่จะพัฒนาชีวิตให้ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (วิสิทธิ์ โรจน์พจนรัตน์, 2542, หน้า 5) หมวด 1 บททั่วไป มาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข” นั่นคือระบบการศึกษามุ่งเน้นผลิตนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่ “ดี เก่ง และมีความสุข” โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2541) กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 - 2570) เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของประเทศ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ ผู้เรียนมีความรู้ และสมรรถนะที่จำเป็น มีความสุข และมีเป้าหมาย ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ (พระธรรมปิฎก ป. อ. ปยุตฺโต, 2541) กล่าวว่า ความสุขเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการการศึกษา หรืออาจจะเรียกในแง่จริยธรรมว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในจริยธรรม คือ จริยธรรมที่ดีจะมีไม่ได้ถ้าขาดความสุข และการศึกษาก็เช่นเดียวกัน การศึกษาที่สำเร็จจะมีไม่ได้ ถ้าไม่สามารถทำคนให้มีความสุข เวลานี้เราอาจจะ

ต้องมาเน้นว่าทำอะไรจะทำให้คนเรียนรู้ด้วยความสุข หรือมีความสุขในการเรียน หรือเรียนอย่างมีความสุข สัมพันธ์กับผลการศึกษาของคันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และคณะ ที่พบว่าสมองของมนุษย์จะมีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขก่อให้เกิดพลังในการสร้างสรรค์ และพร้อมที่จะเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเต็มตามศักยภาพแห่งบุคคลสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พร้อมที่จะดำเนินชีวิตและมีการเรียนรู้อย่างยิ่งยืน (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์, 2544)

จากผลวิจัยการดำเนินชีวิตและทัศนคติเด็กไทย โดยมูลนิธิเพื่อคนไทย พบว่า เด็กไทยกว่า 90 % ประสบภาวะความเครียด โดยเฉพาะเรื่องการเรียนรู้ที่ใช้คะแนนและการสอบเป็นตัวชี้วัด ซึ่งไม่เพียงแค่อสอบวัดผลในชั้นเรียน สอบระหว่างภาค สอบเข้ามหาวิทยาลัย แต่ยังลงไปถึงการสอบเข้าของเด็กชั้นอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาด้วย และงานวิจัยยังระบุอีกด้วยว่าทัศนคติเด็กไทยพบภาพสะท้อนสังคม คือ ครอบครัวไทยเน้นปลูกฝังเด็กที่การเรียนมากที่สุด โดยเด็ก 99% ให้คำนิยามเกี่ยวกับความสำเร็จ คือ การได้ผลการเรียนที่ดี หน้าที่การงานที่ดี เงินเดือนที่ดี เด็กไทยยุคนี้จึงถูกครอบงำด้วยทัศนคติที่กลัวว่าจะด้อยกว่าคนอื่นตลอดเวลา ส่งผลให้การใช้ชีวิตส่วนใหญ่จมหายไปกับตำราเรียน การบ้านที่มีอยู่มากมาย จนเด็กไม่ได้วิ่งเล่นสนุกสนานตามวัย สิ่งที่ตามมา คือ ภาวะความเครียดที่เกิดขึ้นทั้งกับตัวเด็กและพ่อแม่ผู้ปกครอง ทั้งก่อนการสอบ และหลังการประกาศผล ยิ่งเด็กคนไหนสอบตกหรือพลาด ยิ่งเสมือนชีวิตล้มเหลว โดนต่อว่าอับอาย เด็กบางคนอาจรับไม่ได้จนกลายเป็นโรคทางจิตเวชก็มีให้เห็น และอีกปัญหาที่มีมาโดยตลอด ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด ระหว่างเด็กไม่ตั้งใจเรียน หรือครูไม่มีเทคนิคการเรียนการสอนที่ดี ก็เป็นเรื่องที่วิพากษ์วิจารณ์มายาวนาน และก็ไม่เคยได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังและถูกวิธี สุดท้ายเมื่อเด็กเรียนในชั้นไม่เข้าใจ ก็ต้องไปกวัดวิชาอยู่ดี มีภาพสะท้อนจากเด็กกว่า ทำไมครูสอนในห้องเรียนไม่รู้เรื่อง แต่กลับสอนพิเศษรู้เรื่อง ทำไมครูไม่หาวิธีการสอนที่สนุก ทำไมเวลาสอนต้องอ่านตามหนังสือ ฯลฯ สรุปก็คือไม่สามารถทำให้เด็กมีความสุขกับการเรียน และสิ่งที่เราไม่เคยตระหนักและให้ความสำคัญ ก็คือ การปลูกฝังให้เด็กเรียนอย่างมีความสุข (สรวงมณต์ สิทธิสมาน, 2544, หน้า 8) การเรียนให้มีความสุขไม่ใช่เรื่องเป็นไปไม่ได้ แต่เป็นสิ่งที่เราไม่เคยตระหนักและให้ความสำคัญอย่างจริงจัง การปลูกฝังให้ลูกเรียนอย่างมีความสุขเป็นสิ่งจำเป็น เพราะสมองคนเราจะเปิดการรับรู้ได้ดีที่สุดก็ช่วงเวลาที่มีความสุข ถ้าการเรียนรู้ไม่ได้ถูกบังคับ แต่ได้รับการพูดคุย ให้กำลังใจ และมีวิธีการส่งเสริมให้ลูกอยากเรียนรู้ ก็เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้แบบเต็มใจ ตั้งใจ และมีความสุข มีเด็กจำนวนไม่น้อยที่อยากเรียนหนังสือ และมีความสุขกับการไปโรงเรียน เพราะได้รับการใส่ใจและส่งเสริมจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง (สรวงมณต์ สิทธิสมาน, 2544, หน้า 2) ในเรื่องความสุขในการเรียนรู้นั้น เราต้องการให้เด็กเกิดปัจจัยภายใน คือ คุณสมบัติในตัวเขาเอง ที่จะมีมีความสุขในการเรียน แต่เขายังไม่มีคุณสมบัตินั้น เรา ครู อาจารย์ ผู้เป็นปัจจัยภายนอกที่ดี จึงหาทางจัดการต่าง ๆ เพื่อเป็นตัวกลางในการเหนี่ยวนำให้เขาพัฒนาคุณสมบัติที่เป็นปัจจัยภายในของเขาเองนั้นขึ้นมา โดยทำบทเรียนและกิจกรรมให้สนุกสนานที่จะปลูกเร้าความสนใจในการเรียนขึ้นมา ถ้าเมื่อใดเด็กสนใจในเนื้อหาสิ่งที่เรียนขึ้นมาแล้ว เขาก็จะเริ่มมีความสุขในการเรียนสิ่งนั้นแล้วความสุขนั้นก็พัฒนาไปกับความก้าวหน้าในการเรียนที่เขาได้เกิดความรู้ความเข้าใจ และมีความอยากเรียนรู้เพิ่มขึ้น ๆ ตอนนี้อาจจะเป็นความสุขที่เกิดจากปัจจัยภายในของเขาเองที่เด็กเป็นอิสระ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่แท้จริง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2551)

เนื่องจากการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนนั้น ยังไม่รูปแบบที่ชัดเจนในการนำไปใช้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในเรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ปทุมธานี” โดยการศึกษาทฤษฎีและกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักวิชาการหลายท่าน ร่วมกับหลักพุทธธรรม คือ บุพนิมิตแห่งมรรคมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบ เพื่อปลูกฝังคุณสมบัติในตัวนักเรียนซึ่งเป็นปัจจัยภายใน เช่น ความมีระเบียบวินัย แรงจูงใจใฝ่รู้ และวิธีคิดที่ดีในการแก้ปัญหา เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ และเห็นประโยชน์ในการเรียน ทำให้เกิดความรักในการใฝ่รู้ มีทัศนคติและท่าทีในการเรียนที่ถูกต้อง หมั่นพัฒนาตน จนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชีวิตได้ แก้ปัญหาเป็น ทั้งด้านการเรียน เรื่องส่วนตัวและการอยู่ร่วมกันในสังคม ในส่วนของปัจจัยภายนอก คือ สภาพแวดล้อม และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ครูผู้สอนที่ทำหน้าที่ชี้แนะให้ความรู้ ต้องสอนให้นักเรียนรู้จักเลือกแหล่งเรียนรู้ที่ดี และเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้เรียน นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย ต้องจัดสรรและสรรหาแหล่งเรียนรู้เพียงพอต่อความต้องการใฝ่รู้ของผู้เรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
3. เพื่อประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ (A Multiphase Mixed Methods Design) แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มี 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร 2) ศึกษาจากการสัมภาษณ์ โดยมี 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความหมายการเรียนรู้อย่างมีความสุข, แนวคิด และทฤษฎีของการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข, องค์ประกอบของการเรียนรู้อย่างมีความสุข, ศึกษาข้อมูลประชากร/กลุ่มตัวอย่าง มีการวิเคราะห์ข้อมูลและการวิเคราะห์เนื้อหา

2. ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรค มีเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สังเคราะห์และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction)

ระยะที่ 2 พัฒนาและตรวจสอบความตรงของรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบศึกษาเอกสาร (Document Study) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) มาวิเคราะห์และสร้างแบบสอบถาม

2. ใช้แบบสอบถามถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Hair และคณะ (1998) มีเครื่องมือเป็นแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย วิเคราะห์ตัวแปรสังเกตได้โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ค่าความเบ้ (skewness) ค่าความโด่ง (kurtosis) เพื่อดูลักษณะการแจกแจงของตัวแปร และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS

ระยะที่ 3 ประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จำนวน 9 รูป/คนและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการคุณภาพ เพื่อยืนยันรูปแบบฯ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำผลสรุปการตรวจสอบ มาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบฯ ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา

2. ประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้วยการประเมินตรวจสอบความตรงตามเนื้อเรื่อง (Content Validity Index: CVI) ใช้ผู้บริหารสถานศึกษาโดยเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 5 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ นำผลสรุปการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบฯ ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษารูปแบบองค์ประกอบการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ผลศึกษารูปแบบองค์ประกอบการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้เรียน 2) ความพร้อมในการจัดการสอนของครูผู้สอน 3) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) บุพนิมิตแห่งมรรค และ 5) การเรียนรู้ที่มีความสุข สามารถสรุปได้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 คุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้เรียน หมายถึง คุณสมบัติที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ รวมทั้งทักษะต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและเติบโตไปพร้อมกับการศึกษาและการดำเนินชีวิต สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ประกอบด้วย

1.1 ความสนใจใฝ่รู้ หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนที่มีความใฝ่รู้ มีสิ่งที่ชื่นชอบ มีเป้าหมายในการเรียน ต้องมีความกระตือรือร้น มีความยินดีที่ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ มีความสนุกกับการเรียนและการตอบคำถาม มีความคิดริเริ่มและค้นคว้าศึกษาด้วยตนเอง ศึกษาเพิ่มเติมในเนื้อหาที่สนใจ

1.2 การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ผู้เรียนเห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเอง ศรัทธาในข้อดีและรู้ถึงความสามารถของตนเอง มีความพยายามและอดทน ที่จะทำสิ่งนั้น ๆ มีความคิดในเชิงบวกเพื่อรับมือกับปัญหา มีความอดทน โดยประเมินและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.3 การรู้จักคิดพัฒนาตนเอง หมายถึง การที่ผู้เรียนมีการวางแผนในการพัฒนาและมีการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นผู้มีอารมณ์เปิดรับและพร้อมที่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา มองประโยชน์ในพัฒนาตนเองเป็นเป้าหมาย กระตือรือร้นในฝึกฝน มองอุปสรรคเป็นแรงขับเคลื่อนพัฒนาตนเอง

1.4 การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี หมายถึง การที่ผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ปฏิบัติต่อทิศทั้ง 6 อย่างนุ่มนวล ด้วยความเป็นกัลยาณมิตร เอาใจใส่จากผู้อื่นในการทำงานร่วมกันเป็นทีม

องค์ประกอบที่ 2 ความพร้อมในการจัดการสอนของครูผู้สอน หมายถึง ความพร้อมที่ครูต้องมีเพื่อทำหน้าที่สอนและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเต็มที่ที่สุด ความพร้อมนี้เกี่ยวข้องกับทักษะ ความเข้าใจ และทัศนคติต่าง ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ของครูในห้องเรียน สามารถวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ประกอบด้วย

2.1 การเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน หมายถึง การที่ครูผู้สอนเข้าใจพื้นฐาน ประสบการณ์และการเผชิญเหตุในแต่ละวัน เข้าใจและยอมรับความแตกต่างของแต่ละคน มีจิตวิทยาและสื่อสารตามพื้นฐานความเข้าใจของนักเรียน รู้วิธีการสร้างกิจกรรมตามความสนใจของแต่ละคน

2.2 การออกแบบบทเรียนที่น่าสนใจ หมายถึง ผู้สอนออกแบบบทเรียนที่น่าสนใจ มีสื่อประกอบการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีบทเรียนพื้นฐาน ยกตัวอย่างเนื้อหา หรือกิจกรรมให้มีการทำงานร่วมกัน

2.3 การประเมินผลผู้เรียน หมายถึง การประเมินพัฒนาการผู้เรียนมีความสอดคล้องกับการออกแบบบทเรียน ควรมีรูปแบบที่ผ่อนคลาย หลากหลาย มีแรงจูงใจให้เขาปรับปรุงแก้ไขงาน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงให้พัฒนายิ่งขึ้น

2.4 คุณลักษณะของครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนต้องเป็นตัวอย่างให้นักเรียนทำตามได้ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ เชื่อมั่นคุณค่าในตนเอง มีองค์ความรู้ที่ใช้ได้จริง แบบเข้าใจง่าย สื่อสารกับนักเรียนได้ ชวนให้นักเรียนเรียนรู้ มีเมตตาแก่นักเรียน

องค์ประกอบที่ 3 สภาพแวดล้อมและบรรยากาศ หมายถึง ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ประกอบด้วย

3.1 สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสอน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมต่อการสอน เช่น ความสะดวก เป็นระเบียบ สภาพอากาศ ในบรรยากาศผ่อนคลาย มีกิจกรรมที่ทำให้เขารู้สึกดีต่อสิ่งแวดล้อม มีแหล่งเรียนรู้ ได้พบปะพูดคุยกับครู พัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เข้ากับบทเรียนและทักษะ

3.2 สถานที่ที่เรียนรู้มีความหลากหลาย หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีทางเลือกมากขึ้น เชื่อมโยงกับชุมชนและโลกภายนอก มีกิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนมีการแสดงออกถึงความเป็นผู้นำ และได้พัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคม

3.3 ครอบครัวยุคใหม่ให้ความร่วมมือในส่งเสริมการเรียนรู้ หมายถึง ครอบครัว ไม่คาดหวัง ไม่กดดันตัวลูก ให้เขาได้ทำในสิ่งที่เขาต้องการ นำเสนอในด้านบวก และส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่ผู้เรียนสนใจ ฝึกให้ลูกทำงานบ้านให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

องค์ประกอบที่ 4 บุพนิมิตแห่งมรรค หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวบ่งบอกเป็นปัจจัยพื้นฐานและเงื่อนไขในการเข้าสู่เส้นทางที่ดีงาม ใช้เป็นหลักปฏิบัติหรือคุณสมบัติในการเริ่มต้นของการศึกษาที่จะนำพาสู่ทางสว่างไสวแห่งปัญญา สามารถวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 7 ตัวแปร ประกอบด้วย

4.1 กัลยาณมิตตตา หมายถึง การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ที่เป็นแบบอย่างในด้านการประพฤติตนดีงาม คอยชี้ถูกชี้ผิด ทั้งคุณและโทษ และแนะนำสิ่งที่ดีให้กับผู้เรียน

4.2 สีสัมปทา หมายถึง การมีระเบียบวินัยในการเรียน การอยู่ร่วมกัน จะช่วยให้ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ มีสติ มีความประพฤติดี มีความคิดที่ดี สามารถที่จะรับผิดชอบ ควบคุมตนเองและจัดการเวลาได้ ต้องสร้างระบบและวิธีฝึกระเบียบวินัยให้กับผู้เรียน เริ่มจากการดูแลตนเอง

4.3 ฉันทสัมปทา หมายถึง การที่ผู้เรียนเกิดความสนใจ อยากเรียนรู้ เกิดศรัทธาต่อตัวเอง เกิดแรงผลักดันในตนเองในการเรียน เกิดความมั่นใจในความรู้และทักษะที่ได้รับ เพื่อพัฒนาตนเองและหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ให้เข้าใจเรื่องที่เราเรียนได้อย่างลึกซึ้ง และมีความสุขในสิ่งที่ทำ

4.4 อัตตสัมปทา หมายถึง การที่ผู้เรียนรักการฝึกฝนและพัฒนา เห็นคุณค่าในสิ่งที่ทำ โดยไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค อยู่กับเป้าหมาย ไม่ล้มเลิก น้อมรับคำแนะนำโดยไม่มีข้อแม้เงื่อนไข

4.5 ทิฐิสัมปทา หมายถึง ผู้บริหารและครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในความคิดมีเหตุผลในการตัดสินใจ จนทำให้นักเรียนเชื่อมั่นว่าทำได้ รู้เหตุไปถึงเป้าหมายที่ต้องการ ปลุกฝังชุดความคิดที่ดี ตัวอย่างที่ดีในทางด้านต้นแบบ หรือเหตุการณ์ เพื่อสร้างมุมมองที่ถูกต้องที่เป็นประโยชน์

4.6 อัมปมาทสัมปทา หมายถึง ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ เห็นคุณค่าของเวลา มีสติสัมปชัญญะอย่างต่อเนื่อง มีสมาธิที่ดี มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีความรอบคอบ บริหารจัดการเวลาได้ดี มีสิ่งทีกระตุ้นเตือนให้เขาไม่ประมาทในแต่ละวัน

4.7 โยนิโสมนสิการสัมปทา หมายถึง มีการรอบความคิดเบื้องต้น ที่เป็นขั้นตอน เป็นเหตุเป็นผล เป็นกุศล และสร้างสรรค์ มีการวางแผนและการจัดการเวลาที่ดี อย่างรอบคอบ ใช้ปัญญาไตร่ตรองในทุกๆ กระบวนการความคิด จนสามารถแก้ไขปัญหาและพึ่งพาตนเองได้

องค์ประกอบที่ 5 การเรียนรู้อย่างมีความสุข หมายถึง นักเรียนมีความสุขในการรับความรู้ สนุก ไม่เกิดความเครียด พอใจและชอบเรียนในวิชานั้น ใฝ่รู้ในสิ่งที่ต้องการรู้ เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่เรียนต่อครู และต่อโรงเรียน สามารถวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ประกอบด้วย

5.1 ความสนุกกับการเรียน หมายถึง การที่ครูผู้สอนสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุก เน้นการทำงานเป็นทีม ใช้วิธีที่หลากหลายเพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย โดยสร้างการเรียนรู้ เริ่มจากสิ่งใกล้ตัว ครูต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดเรียนการสอนให้กับผู้เรียน

5.2 การเห็นคุณค่าในสิ่งที่เรียน หมายถึง การที่ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่เรียนโดยเชื่อมโยงเข้ากับบริบทในชีวิตจริง นำไปใช้ได้ ต่อยอดสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ

5.3 ความรู้สึกดีต่อสิ่งรอบข้าง หมายถึง การที่ผู้เรียนเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ปรับตัวในการอยู่ร่วมกัน นำสิ่งที่เรียนไปประยุกต์ในชีวิตจริงแล้วทำให้สิ่งรอบข้างดีขึ้น

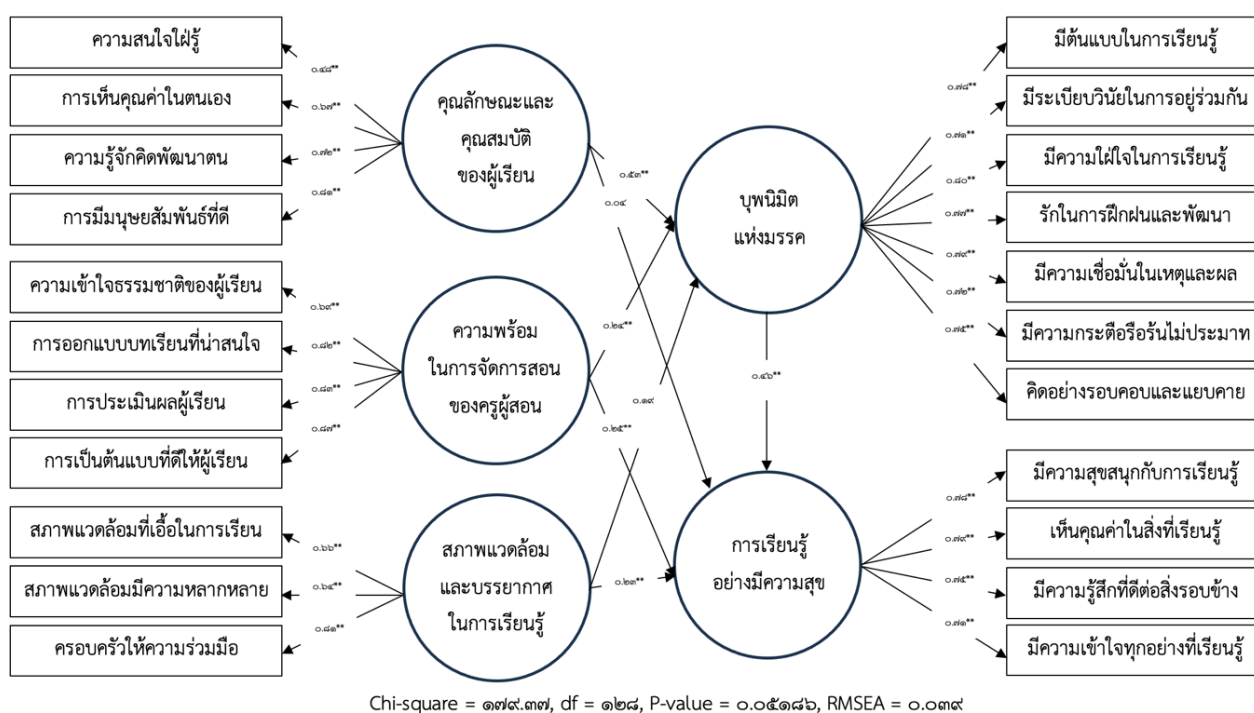
5.4 ความเข้าใจทุกอย่างในสิ่งที่เรียนรู้ หมายถึง ผู้เรียนเข้าใจประโยชน์ที่ได้จากสิ่งที่เรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่จากความรู้ที่มีอยู่แล้วมานำเสนอในมุมมองที่แตกต่าง

2. ผลการพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักปณิธานแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

การพัฒนากระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักปณิธานแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสำคัญและมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ และผลที่จะนำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีความสุขนั้น มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1) คุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้เรียน 2) ความพร้อมการจัดการสอนของครูผู้สอน 3) สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้ 4) บุพนิมิตแห่งมรรค และ 5) การเรียนรู้อย่างมีความสุข และผลการตรวจสอบรูปแบบฯ ได้นำองค์ประกอบที่สำคัญต่าง ๆ มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยนำเสนอเป็นโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 179.37, df = 128, p = 0.0518, GFI = 0.952, AGFI = 0.945, RMR = 0.191) มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ (R-SQUARE) ของสมการโครงสร้างตัวแปรภายในผังของการเรียนรู้อย่างมีความสุข (LH) เท่ากับ 0.776 แสดงว่า คุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้เรียน ความพร้อมการจัดการสอนของครูผู้สอน สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้ และบุพนิมิตแห่งมรรค สามารถส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรค อธิบายความแปรปรวนของการเรียนรู้อย่างมีความสุขได้ ได้ร้อยละ 77.60 และยังพบว่า ตัวแปรบุพนิมิตแห่งมรรคเป็นตัวแปรส่งผ่านจากตัวแปรแฝงภายนอก ไปสู่ตัวแปรการเรียนรู้อย่างมีความสุข ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การตรวจสอบรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรค

3. ผลการประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ผลการประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยการสนทนากลุ่ม และการประเมินความตรงตามเนื้อเรื่องของรูปแบบ พบว่า รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ได้จริง และมีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา จากการใช้แบบประเมินด้วยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อเรื่อง (Content Validity Index: CVI) ทั้ง 3 ด้าน คือ 1) องค์ประกอบของรูปแบบ 2) การ

นำรูปแบบไปใช้ และ 3) การวัดและประเมินผลของรูปแบบฯ ของรายการการประเมินแต่ละข้อของรูปแบบ การส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีค่าเท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีความตรงตามเนื้อเรื่องของรูปแบบฯ ทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 1.00 ด้วยเหมือนกัน หมายความว่า รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสม มีความถูกต้อง มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เห็น สอดคล้อง	I-CVI (รายข้อ)
	5	5	5	5	5		
1	✓	✓	✓	✓	✓	5	1
2	✓	✓	✓	✓	✓	5	1
3	✓	✓	✓	✓	✓	5	1
4	✓	✓	✓	✓	✓	5	1
5	✓	✓	✓	✓	✓	5	1
6	✓	✓	✓	✓	✓	5	1
7	✓	✓	✓	✓	✓	5	1
8	✓	✓	✓	✓	✓	5	1
9	✓	✓	✓	✓	✓	5	1
10	✓	✓	✓	✓	✓	5	1
11	✓	✓	✓	✓	✓	5	1
12	✓	✓	✓	✓	✓	5	1
ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อเรื่องของรายการประเมินในรูปแบบฯ (I-CVI) (คำนวณได้จากการหาค่าเฉลี่ยของ I-CVI)							1.00
ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อเรื่องของรูปแบบฯ ทั้งฉบับ (S-CVI)							1.00

หมายเหตุ. ✓ แทน ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญให้คะแนน 3 หรือ 4

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี” ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการอภิปรายผล 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาค้นพบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ผลการศึกษาองค์ประกอบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จากประเด็นคำถามที่ใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้นำทางการศึกษา ผู้บริหารของสถานศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาพุทธบริหารการศึกษา แบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย 1) ด้านคุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้เรียน 2) ด้านความพร้อมในการจัดการสอนของครูผู้สอน 3) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้ 4) ด้านบุพนิมิตแห่งมรรค คือ ปัจจัยพื้นฐานที่เกื้อหนุนในการเข้าสู่เส้นทางที่พึงปรารถนา และ 5) ด้านการเรียนรู้อย่างมีความสุข พบว่า

1.1 คุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้เรียน คือ คุณสมบัติที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ รวมทั้งทักษะต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและเติบโตไปพร้อมกับการศึกษาและการดำเนินชีวิต สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) ความสนใจใฝ่รู้ 2) การเห็นคุณค่าในตนเอง 3) การรู้จักคิดพัฒนาตนเอง และ 4) การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ กมล โพธิเย็น (2559) คือ องค์ประกอบของความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สะท้อนออกมาทางพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนเกิดความสุขหรือมีความพึงพอใจในการเรียนรู้ 3 ด้าน 1) ความสนใจใฝ่เรียนรู้ 2) ความพึงพอใจในการเรียน และ 3) การเห็นคุณค่าในตนเอง และสุชาดา ไพอนนท์ (2559) กล่าวว่าคุณลักษณะของนักเรียนประกอบด้วย 1) ความรู้พื้นฐานเดิม 2) เจตคติในการเรียน 3) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 4) ความตั้งใจเรียน และ 5) อัตมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือความเชื่อที่มีต่อตนเองในการเรียน

1.2 ความพร้อมในการจัดการสอนของครูผู้สอน หมายถึง ความพร้อมที่ครูต้องมีเพื่อทำหน้าที่สอนและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเต็มທີ່ที่สุด ความพร้อมนี้เกี่ยวข้องกับทักษะความเข้าใจ และทัศนคติต่าง ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ของครูในห้องเรียน สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) ความเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน 2) การออกแบบบทเรียนที่น่าสนใจ 3) การประเมินผลผู้เรียน และ 4) คุณลักษณะของครูผู้สอน ซึ่งผลจากการศึกษาองค์ประกอบบางประการพบว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Barnett, S.M. & Ceci, S. J. (2002) กล่าวคือ การสร้างทักษะการใช้เหตุผลต้องอาศัยความเต็มใจที่จะทดลองกระบวนการ และความเชื่อเชิงบวกในตัวผู้เรียน ผลการศึกษาเหล่านี้สนับสนุนให้ใช้แนวทางการฝึกอย่างมีเป้าหมาย มีการวางแผนการออกแบบการเรียนรู้ โดยใช้เวลาอย่างเพียงพอและให้ความเห็นอย่างมีคุณภาพ

1.3 สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้ หมายถึง ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ ความสนใจ และสมาธิของผู้เรียน จะส่งผลต่อผลการเรียนและการพัฒนาบุคลิกภาพด้วย สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยในการเรียนรู้ 2) สภาพแวดล้อมมีความหลากหลาย 3) ครอบคลุมให้ความร่วมมือ ซึ่งผลการศึกษาองค์ประกอบในงานวิจัยบางประการ พบว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรีศนิ จีรวงศ์รุ่งเรือง (2542) ในเรื่ององค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศในห้องเรียนที่ทำให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ที่แบ่งองค์ประกอบเป็น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี 2) การรู้จักธรรมชาติของเด็ก 3) การจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย 4) การจัดให้เด็กเลือกเรียนตามความถนัด 5) บทเรียนสนุกและแปลกใหม่ 6) ครูมีความเมตตา จริงใจและอ่อนโยนต่อเด็กทุกคน ในเรื่องการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่ดีและหลากหลาย

1.4 บุพนิมิตแห่งมรรค หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวบ่งบอกเป็นปัจจัยพื้นฐานและเงื่อนไขในการเข้าสู่เส้นทางที่พึงงาม ใช้เป็นหลักปฏิบัติหรือคุณสมบัติในการเริ่มต้นของการศึกษาที่จะนำพาสู่ทางสว่างไสวแห่งปัญญา สามารถวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 7 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) กัลยาณมิตตตา 2) สิลสัมปทา 3) ฉันทสัมปทา 4) อตตสัมปทา 5) ทิฏฐิสัมปทา 6) อัปมาทสัมปทา และ 7) โยนิโสมนสิการสัมปทา ซึ่งผลการศึกษาองค์ประกอบพบว่า มีรายละเอียดขององค์ประกอบหลักธรรมที่มีส่วนในการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ในเรื่อง ทฤษฎีการเรียนรู้ ที่เน้นพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา และพระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2533) ที่ได้กล่าวว่า บุพนิมิตแห่งมรรค คือ สิ่งที่สื่อแสดง หรือเครื่องหมายนำหน้า ซึ่งสื่อแสดงว่าการปฏิบัติตามมรรคกำลังจะเกิดขึ้น ใช้คำไทยง่ายๆ ว่า แสงเงินแสงทองของชีวิตที่พึงงาม ถ้าโยงเข้ามาหาการศึกษา ก็เรียกได้ว่าเป็น รุ่งอรุณของการศึกษา ธรรมหรือหลักปฏิบัติและคุณสมบัติ 7 ประการนี้ เป็นทั้งตัวนำเข้าสู่ทางดำเนินชีวิตที่พึงงาม และเป็นตัวกำกับระดับประคองให้คนเดินหน้าไปด้วยดี ในทางดำเนินชีวิตที่พึงงามนั้น เป็นหลักประกันว่าการพัฒนาดนของบุคคลจะเริ่มต้น และดำเนินก้าวหน้าต่อไป จึงนำมาเพื่อมาพิจารณาเป็นองค์ประกอบ และ วิจัยเชิงปริมาณเพื่อนำมาพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อยืนยันองค์ประกอบ

1.5 การเรียนรู้อย่างมีความสุข หมายถึง ผู้เรียนมีความสุขในการรับความรู้ สนุก ไม่เกิดความเครียด พอใจและชอบเรียนในวิชานั้น ตอบสนองความเข้าใจใฝ่รู้ในสิ่งที่ต้องการรู้ เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่เรียน ต่อครู และต่อโรงเรียน สามารถวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) มีความสุขสนุกกับการเรียนรู้ 2) การเห็นคุณค่าในสิ่งที่เรียน 3) ความรู้สึกดีต่อสิ่งรอบข้าง และ 4) ความเข้าใจทุกอย่างในสิ่งที่เรียนรู้ ซึ่งผลการศึกษาองค์ประกอบในงานวิจัยบางประการ พบว่า มีความสอดคล้องกับ PERMA model หรือ โมเดลความสุข ของ Seligman (2010) ซึ่งเป็นหลักที่ช่วยเติมเต็มความสุขในชีวิต ซึ่งประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบหลัก คือ 1) การมีอารมณ์เชิงบวก (Positive Emotion) 2) ความรู้สึกร่วมในการทำบางสิ่ง (Engagement) 3) ความสัมพันธ์เชิงบวก (Positive Emotion) 4) ชีวิตที่มีความหมาย (Meaning) 5) พลังแห่งความสำเร็จ (Accomplishment)

2. ผลการพัฒนาและตรวจสอบความตรงของรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ผลการพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขที่มีความกลมกลืนและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และองค์ประกอบด้านบุพนิมิตแห่งมรรคมีอิทธิพลทางตรงต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข จึงสามารถนำบุพนิมิตมาใช้เป็นหลักธรรมเบื้องต้นที่จะทำให้เกิดความเห็นที่ถูกต้องในการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขได้ ซึ่งสอดคล้องกับพระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2533) กล่าวว่า หลักธรรมชุดนี้ถูกมองข้าม ละเลย หรือหลงลืมกันมานาน ถึงเวลาแล้วที่จะรื้อฟื้นขึ้นมาสู่ความสนใจและการปฏิบัติจริง เพื่อให้กระบวนการการศึกษาและการดำเนินชีวิตที่พึงงามเป็นระบบที่ครบถ้วนสมบูรณ์ รวมถึงได้กล่าวว่า ความสุขเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการการศึกษา หรืออาจจะเรียกในแง่จริยธรรมว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในจริยธรรม คือ จริยธรรมที่ดีจะมีไม่ได้ถ้าขาดความสุข และการศึกษาที่เช่นเดียวกัน การศึกษาที่สำเร็จจะมีไม่ได้ ถ้าไม่สามารถทำคนให้มีความสุข เวลานี้เราอาจจะต้องมาเน้นว่าทำอย่างไรจะให้

คนเรียนรู้ด้วยความสุข หรือ มีความสุขในการเรียน หรือเรียนอย่างมีความสุข เมื่อพิจารณาตามปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกที่มีส่วนในการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรค พบว่า ปัจจัยภายใน คือ คุณลักษณะและคุณสมบัตินักเรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข และ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความพร้อมในการจัดการสอนของครู มีอิทธิพลทางตรงต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับธนพล บรรดาศักดิ์ และคณะ (2560) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการเรียนรู้ คือ ครูมีการจัดการเรียนการสอน มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ อาจนำมาซึ่งความเครียดและทำให้ผู้เรียนไม่มีความสุขในการเรียน ผู้เรียนต้องเรียนรู้และรับผิดชอบต่อชีวิตผู้อื่น เมื่อผู้เรียนมีความเครียดก็จะไปยับยั้งกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุข และ สอดคล้องกับทฤษฎีของกิตติยวดี บุญเชื้อ และคณะ (อ้างใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนมีอิทธิพลทางตรงต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ที่กล่าวว่าองค์ประกอบหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนรู้ของเด็กดำเนินไปอย่างมีความสุข คือ บทเรียนสนุก แปลกใหม่ จูงใจให้ติดตามและเข้าใจให้ อยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองการประเมินผลในภาพรวมและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง จากผลการวิจัยพบว่า ในเรื่องสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้ มีอิทธิพลทางตรงต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับภักธสรดา จูเมฆา และปรกรณ์ ประจันบาน (2559) กล่าวคือ ด้านการจัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน หมายถึง ครู (นิสิตครู/นักศึกษาครู) จะต้องจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนให้สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้ส่งเสริมความมีวินัย การรักษาสีสิ่งแวดล้อม และการเรียนรู้ที่ดี จัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ดี และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ รวมทั้งมีความทันสมัยทันต่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา

3. ผลการประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

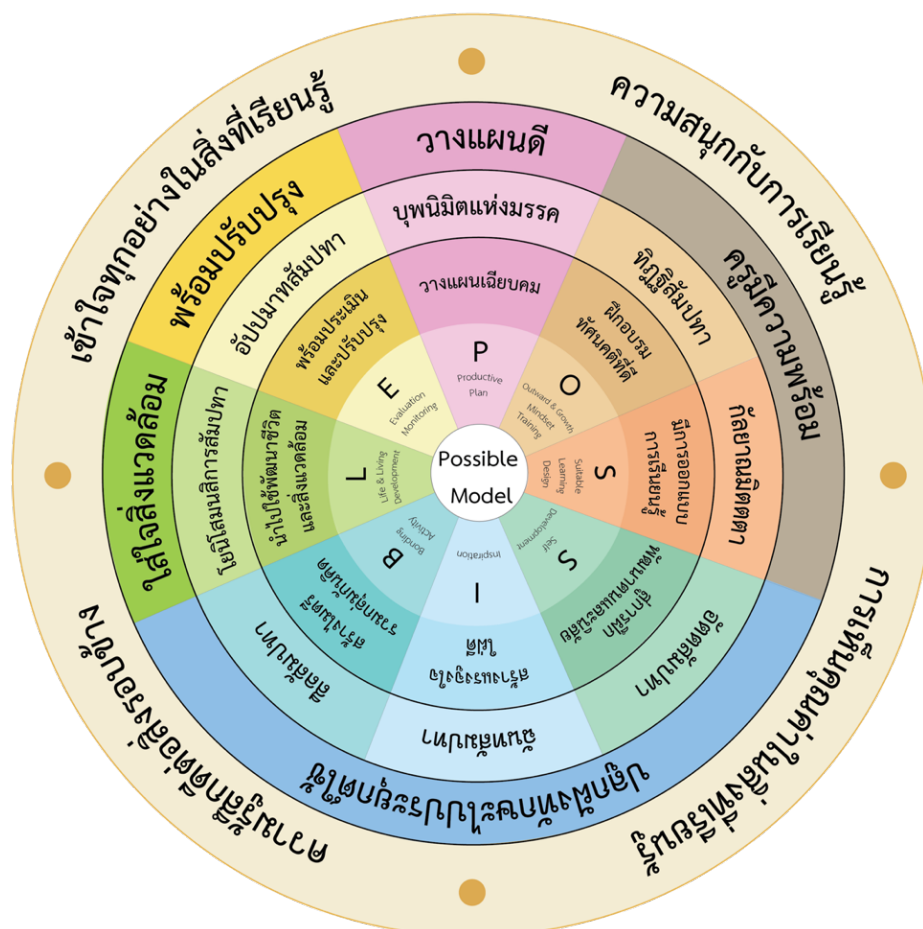
ผลการประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า จากการใช้แบบประเมิน ด้วยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อเรื่อง มีความเหมาะสม มีความถูกต้อง มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคโดยที่ผู้บริหารสถานศึกษานำมาใช้กับครูผู้สอนและนักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้วางแผนและประชุมร่วมกับบุคลากรฝ่ายวิชาการ และฝ่ายบริหาร ติดตามและประเมินผล วางแผน ปรับปรุง ในส่วนของครูผู้สอนควรส่งเสริมโดยการเน้นเรื่องของการออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม การฝึกอบรมครูให้มีทัศนคติที่ดี เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติของนักเรียนแต่ละคน และพร้อมที่จะถ่ายทอดทัศนคติเชิงบวก เสริมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้เรียนอย่างเป็นเหตุเป็นผล ที่สรุปได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ Growth Mindset ที่ใช้สำหรับเผชิญหน้ากับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในการเรียนรู้ พร้อมทั้งตั้งรับและพร้อมก้าวไปข้างหน้า เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีความสุข และ Outward MindSet ที่ใช้ร่วมกันในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริงจากการศึกษาทั้งตนเองและคำนึงถึงบุคคลรอบข้างด้วย ซึ่งสอดคล้องบางส่วนกับ Dweck, C., Walton, G. & Cohen, G. (2014) กล่าวคือ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่มีความท้าทายต่อผู้เรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนากรอบแนวคิดแบบเติบโต โดยโรงเรียนและครูสอนสามารถที่จะปรับมาตรฐานในการออกแบบเรียน เพื่อสร้างความท้าทายให้กับผู้เรียนอยู่เสมอ และการสร้างความท้าทายในห้องเรียนควรจะทำควบคู่ไปกับการมุ่งเน้นแนวคิดเชิงบวกให้ผู้เรียนมองว่าความท้าทายเป็นการส่งเสริมการ

เรียนรู้และสามารถเป็นสิ่งที่พิชิตได้ ในเรื่องการออกแบบการเรียนรู้ให้น่าสนใจของครูผู้สอน จะช่วยให้จิตใจผู้เรียนเกิดการติดตาม รวมทั้งบทเรียนที่มีความสอดคล้องหรือสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน สารและกระบวนการเรียนรู้ สามารถเชื่อมโยงกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีสื่อประกอบการเรียนรู้ ทั้งแบบที่เตรียมมาและแบบปรับตามบริบท เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ (Active Learning) เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความถนัดเฉพาะด้านที่ต่างกัน เอาความต้องการนักเรียนเป็นตัวตั้ง มีการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ Murphy, M., Fryberg, S., Brady, L., Canning, E. & Hecht, C. (2021) กล่าวว่า โดยผู้สอนควรต้องใส่ใจมุมมองและประสบการณ์ในการเรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ผู้เรียนจะมีความยืดหยุ่นทางความคิดและหาวิธีการที่จะทำให้ตนเองสามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเองได้ และที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีสิทธิ์เลือกที่จะเรียน หรือสิ่งที่จะทำ เพื่อพัฒนาทักษะและการประยุกต์ใช้ และสามารถประเมินผลที่ยืดหยุ่นได้ จะทำให้นักเรียนไม่รู้สึกกดดันและเคร่งเครียด ความคาดหวังและยึดติดกับคะแนนมากเกินไป ช่วยให้นักเรียนกล้าที่จะลงมือทำ ได้อย่างสบายใจและมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับศิริวัฒนา พูลสวัสดิ์ (2547) กล่าวว่า ความสุขอันเกิดจากการได้เรียนรู้สิ่งที่ตนต้องการรู้ เป็นความสุขจากการเข้าถึงความจริง ความงาม และความดีด้วยภูมิปัญญาของตนเอง ในเรื่องของการปลูกฝังคุณลักษณะและคุณสมบัติให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข สามารถทำได้ผ่านการฝึกทักษะและพัฒนานิสัยที่ดี ที่เกิดจากการทำซ้ำ จนรักในการพัฒนาตนเอง เพื่อต่อยอดในการนำไปประยุกต์ใช้จริงกับสภาพแวดล้อมและพัฒนาคุณภาพชีวิต (IBL) มาประยุกต์ใช้โดยเริ่มจากสิ่งปัญหาใกล้ๆ ตัว จนนำไปสู่การจับกลุ่มร่วมกันคิดและออกแบบกิจกรรม นวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในด้านคุณภาพและความสุขในชีวิตให้มากขึ้น โดยมีครูผู้สอนคอยทำหน้าที่เป็นคนอำนวยความสะดวก แนะนำ และให้แรงจูงใจ ตั้งคำถามให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น และลงมือทำด้วยความแรงจูงใจภายในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Gould BH, Brodie L, Carver F, Logan P. (2015) ได้กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอน (PBL : Problem-based Learning) ที่เริ่มจากการประยุกต์ใช้ที่จากปัญหาที่เกิดขึ้น และสร้างกระบวนการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนกับวิชาจิตเวช พบว่า นักศึกษาคความกระตือรือร้นในการเรียนด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น และมีการสะท้อนคิดด้วยตนเองในการเรียน อาจารย์ ผู้สนับสนุนการเรียนต้องมีความสามารถในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มที่แตกต่างกัน เพื่อให้ นักศึกษาได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นในการเป็นบุคลากรด้านสุขภาพ ได้แก่ ทักษะด้านสาขาอาชีพ คือ การพูดในที่สาธารณะ การบริหารเวลา การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและเสร็จตามเวลา การทำงานเป็นทีม การเพิ่มความมั่นใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะด้านวิชาการ คือ การมีส่วนร่วมในการวิจัย การเขียนบทความ การสืบค้นการประยุกต์ใช้ทักษะ การเสนอความคิดเห็น ด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น คือ การเป็นสมาชิกทีมการแสดงบทบาทในกลุ่มผู้ร่วมงาน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี อันเป็นการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี สรุปได้เป็น POSSIBLE Model ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้การวิจัย POSSIBLE Model

อธิบายภาพองค์ความรู้จากการวิจัย POSSIBLE Model ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

P = Productive Plan หมายถึง ประชุมและนำปัญหาข้อเสนอนี้ มาเป็นประเด็นในการหารือ เพื่อใช้ในการวางแผนการทำงาน โดยมีหลักธรรมแม่บทที่ใช้ คือ บุพนิมิตแห่งมรรค

O = Outward & Growth Mindset Training หมายถึง การฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพ และการอบรมในการปรับทัศนคติที่ดี โดยมีการปลูกฝังผ่านการฝึกอบรมโครงการพัฒนากรอบทักษะ (Skillsets) และกรอบความคิด (Mindset) ในการบริหารสถานศึกษาและถ่ายทอดองค์ความรู้บนหลักคุณธรรม โดยใช้ทฤษฎีสัมปทาเป็นหลัก

S = Suitable Learning หมายถึง การออกแบบการเรียนรู้ โดยมีการสอนที่มีความหลากหลายรูปแบบ เกิดความสนุก นำเสนอเนื้อหาที่ไม่ทำให้หน้าเบื่อ ครูผู้สอนนั้นสามารถพูดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้ มีทั้งแบบพื้นฐานจำเป็นต้องรู้ โดยใช้กลายณมิตตดาเป็นหลัก

S = Self Development หมายถึง การฝึกพัฒนานิสัย และพัฒนางานไปพร้อมกัน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยมีรายละเอียด คือ 1) พัฒนาด้านทัศนคติที่ดี โดยการปลูกฝังนิสัยที่ดีและคุณธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) พัฒนาทักษะการเรียนรู้และพัฒนางาน เช่น การคิด การฝึกตั้งคำถาม การพูด การเขียน การอ่าน และการฟังในบทเรียนแต่ละวิชา โดยใช้ข้อดีสัมปทาเป็นหลัก

I = Inspiration หมายถึง การสร้างแรงจูงใจใฝ่ดี ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของความสำเร็จของผู้เรียน ก่อให้เกิดแรงผลักดันและพฤติกรรมไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ จะช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วม เกิดความสนใจ และสนุกกับสิ่งที่พวกเขากำลังเรียนรู้ โดยที่ครูผู้สอนเป็นส่วนหนึ่งที่จะกำหนดบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เป็นไปในรูปแบบที่ต้องการ โดยใช้ฉันทสัมปทาเป็นหลัก

B = Bonding Activity หมายถึง การสร้างไมตรีรวมกลุ่มช่วยกันคิดในการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยมีการสร้างกลุ่มรวมกันคิด เน้นเรื่องการทำงานร่วมกันเป็นทีม ฝึกความมีระเบียบวินัยและให้เกียรติรวมทั้งการยอมรับและรับฟังความเห็นของผู้อื่น โดยใช้ศีลสัมปทาเป็นหลัก

L = Life & Living Development หมายถึง การนำไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม ผ่านกระบวนการคิดแบบโยนิโสมนสิการที่จะแก้ปัญหาทั้งด้านการเรียน การอยู่ร่วมกันกับเพื่อนมนุษย์ การพัฒนาชีวิตและสิ่งแวดล้อม โดยใช้โยนิโสมนสิการสัมปทาเป็นหลัก

E = Evaluation Monitoring หมายถึง การประเมินผลและการปรับปรุง เพื่อสร้างระบบและกระบวนการติดตามและประเมินผลที่สามารถชี้วัดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทราบถึงผลลัพธ์และผลกระทบ รวมถึงข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการตามแนวทางการนำไปใช้ในสถานศึกษาในระยะต่อไป โดยใช้อัปมาทสัมปทาเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 รูปแบบการนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรค ควรเน้นไปในเรื่องคุณสมบัติภายในตัวนักเรียนโดยมีครูที่มีทัศนคติที่ดีเป็นผู้ถ่ายทอดจนนักเรียนสามารถมีวินัยที่ดี วางแผนและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

1.2 ในรูปแบบการนำไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรค ต้องเน้นการฝึกให้นักเรียนมีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม และบุคคลรอบข้างด้วยความรู้สึกที่ดี พร้อมทั้งจะนำสิ่งที่ครูผู้สอนถ่ายทอดมาใช้ได้ตลอดเวลา

1.3 ครูผู้สอนต้องใส่ใจรายละเอียดในทุกองค์ประกอบ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน จึงจะเห็นผลการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านความสุขและคุณภาพชีวิตของผู้เรียนในทางที่ดีขึ้นได้อย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำมาเป็นแนวทางในการวิจัยโดยพิจารณาและเจาะลึกในแต่ละองค์ประกอบในบุพนิมิตแห่งมรรค เช่น การเป็นต้นแบบที่ดีในการเรียนรู้ ความมีระเบียบวินัยในการอยู่ร่วมกัน การมีความใส่ใจในการเรียนรู้ รักในการฝึกฝนและพัฒนาตนเอง ความเชื่อมั่นในเหตุและผล ความกระตือรือร้นในความไม่ประมาท และคิดอย่างรอบคอบและแยบคาย ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อขยายผลเฉพาะด้านในการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรค

2.2 จากข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้เน้นเรื่องการศึกษาและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคเพื่อนำไปใช้เพียงอย่างเดียว สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรออกแบบการวิจัยเชิงทดลองเพื่อตรวจสอบการนำรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เรียนรู้อย่างมีความสุขตามหลักบุพนิมิตแห่งมรรคของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ ตามบริบทสภาพแวดล้อม แล้วสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลความสุขในด้านต่างๆ

2.3 การวิจัยครั้งนี้ นำหลักธรรมเรื่องบุญนิมิตแห่งมรรคมาเป็นหลักในการส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างมีความสุขของผู้บริหารสถานศึกษา ที่เน้นและปลูกฝังผู้เรียนให้เกิดปัจจัยภายในที่จะเป็นแรงขับเคลื่อนความสุขในการเรียนรู้ สามารถนำหลักธรรมอื่นมาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข เพื่อแก้ปัญหาความสุขในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ต่างๆ ในแต่ละบริบทที่ต่างกัน

2.4 สามารถนำองค์ประกอบบางส่วนของรูปแบบการนำไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างมีความสุขตามบุญนิมิตแห่งมรรค เช่น การวางแผนเชิงนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษา การอบรมทัศนคติที่ดีของครูผู้สอน การฝึกตนและพัฒนานิสัย การปลูกฝังทักษะของผู้เรียน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ และสร้างรูปแบบการนำไปใช้เฉพาะด้านที่จะช่วยในการส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างมีความสุขทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยวิจัยเชิงปริมาณเพื่อยืนยันองค์ประกอบ และวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อการขยายความขององค์ประกอบให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมล โพธิ์เย็น. (2559). การจัดการเรียนรู้เพื่อนำความสุขสู่ผู้เรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 13(2) 121-131.
- ธนพล บรรดาศักดิ์, กนกอร ชาเวียง และณณมล จันทระเกษม. (2560). ความสุขของการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 5(1). 357-369.
- ปรีศินี จีรวงศ์รุ่งเรือง. (2542). การเรียนรู้อย่างมีความสุข. *วารสารวิชาการเทคโนโลยี-ทัพบก*. 23(1). 45.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2533). *รุ่งอรุณของการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก เชียงราย.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2541). *แฉกคิดข้อสังเกตเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2551). *การเสริมสร้างคุณลักษณะเด็กไทย*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอมมหาวิทยาลัวยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ลภัสสรดา จูเมฆา และปกรณ ประจันบาน. (2559). การวิจัยและพัฒนาแบบประเมินการจัดการเรียนรู้ อย่างมีความสุขของนิสิตครูในศตวรรษที่ 21. รายงานวิจัย. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- วิสิทธิ์ โรจน์พจนรัตน์. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: พัฒนา ศึกษา.
- คันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2544). การเรียนรู้อย่างมีความสุข: สารเคมีในสมองกับความสุขและการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: โฆสิตการพิมพ์.
- ศิริวัฒนา พูลสวัสดิ์. (2547). *การศึกษาสภาพปัจจุบันในการสอนที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้ อย่างมีความสุขของนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- สรวงมณต์ สิทธิสมาน. (2566). 'เรียน' ให้สัมฤทธิ์ในยุคปฏิรูป. แหล่งที่มา <https://shorturl.asia/T4tXL> สืบค้นเมื่อ 20 ก.พ. 2566.
- สรวงมณต์ สิทธิสมาน. (2566). 5 อุปสรรคเรื่องเรียน ที่เป็นกับดักของเด็กยุคนี้. แหล่งที่มา <https://shorturl.asia/KCefP> สืบค้นเมื่อ 20 ต.ค. 2566.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 - 2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แหล่งที่มา <https://shorturl.asia/5djYO> สืบค้นเมื่อ 24 ต.ค. 2566.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- สุชาดา ไพนอนนท์. (2559). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- Barnett, S.M. & Ceci, S. J. (2002). When and where do we apply what we learn? A taxonomy for far transfer. *Psychological Bulletin*. 128(4). 612 – 637.
- Dweck, C., Walton, G. & Cohen, G. (2014). **Academic tenacity: Mindsets and skills that promote long-term learning**. Bill & Melinda Gates Foundation.
- Gould BH, Brodie L, Carver F. & Logan P. (2015). **Not just ticking all the boxes**. Problem based learning and mental health nursing. A review. *Nurse Education Today*.
- Murphy, M., Fryberg, S., Brady, L., Canning, E. & Hecht, C. (2021). **Global mindset initiative paper 1**. Growth mindset cultures and teacher practices.
- Seligman, M., E., P. (2010). **Flourish: Positive psychology and positive interventions**. Tanner lectures on human values. Michigan: University of Michigan.